

Společný evropský referenční rámec pro jazyky a Evropské jazykové portfolio

Úvod

Možnost studovat nebo pracovat v rámci zemí Evropské unie vyvolala potřebu všeobecně uznávaných kritérií pro hodnocení jazykových znalostí. Na základě této poptávky vznikl dokument Rady Evropy nazvaný [Společný evropský referenční rámec pro jazyky](#) (s podtitulkem *Jak se jazykům učíme, jak je vyučujeme a jak je hodnotíme*), který mj. obsahuje stupnici jazykových dovedností (stupně A1 až C2). Zkoušky [DELFI A1-C2](#) pro francouzštinu nesou zařazení do příslušného stupně již ve svém názvu. Dalším dokumentem Rady Evropy je [Evropské jazykové portfolio](#), které vychází ze *Společného evropského referenčního rámce pro jazyky*.

Doporučená literatura

Společný evropský referenční rámec:

Cadre européen de référence pour les langues. Ouvrage collectif pour le Conseil de l'Europe. Paris : Editions Didier, 2001. ISBN 227805075-3.

ROSEN, E. *Le point sur le Cadre européen commun de référence pour les langues*. Paris : CLE International, 2007. 144 s. ISBN 978-2-09-033334-3.

Společný evropský referenční rámec pro jazyky. Olomouc : Univerzita Palackého, 2002. 267 s. ISBN 80-244-0404-4.

Evropské jazykové portfolio:

Evropské jazykové portfolio pro žáky do 11 let, které publikuje nakladatelství FRAUS, k.s., Goethova 8, 301 31 Plzeň, tel.: 377 321 069, fax: 377 224 594, e-mail: info@fraus.cz.

Evropské jazykové portfolio pro žáky a žákyně ve věku 11-15 let, které vydalo v listopadu 2001 nakladatelství Fortuna, Jungmannova 7, 110 00 Praha 1, tel.: 224 949 113, fax: 224 946 764, e-mail: odbyt@fortuna.cz.

Evropské jazykové portfolio pro studenty ve věku 15-19 let, které publikuje Scientia spol. s.r.o., Radimova 37/50, 169 00 Praha 6 - Břevnov, tel.: 233 350 201, fax: 220 510 274, e-mail: obchod@scientia.cz.

Evropské jazykové portfolio pro dospělé, které vydává Scientia spol. s.r.o., Radimova 37/50, 169 00 Praha 6 - Břevnov, tel.: 233 350 201, fax: 220 510 274, e-mail: obchod@scientia.cz.

Evropské jazykové portfolio - příručka pro učitele a školitele, kterou vydává nakladatelství TAURIS, Ústav pro informace ve vzdělávání, Senovážné nám. 26, 111 21 Praha 1, tel.: 224 398 291, fax: 224 237 098.

Webografie

Francouzská elektronická verze *Společného evropského referenčního rámce pro jazyky*:

http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/Source/Framework_FR.pdf

Francouzská elektronická verze *Evropského jazykového portfolio*:

http://www.coe.int/T/DG4/Portfolio/?L=F&M=/main_pages/introductionf.html

Společný evropský referenční rámec pro jazyky

Základní informace

Společný evropský referenční rámec poskytuje obecný základ pro vypracovávání jazykových sylabů, směrnic pro vývoj kurikul, zkoušek, učebnic atd. v celé Evropě. V úplnosti popisuje, co se musí studenti naučit, aby užívali jazyka ke komunikaci, a jaké znalosti a dovednosti musí rozvíjet, aby byli schopni účinně jednat. Popis se rovněž týká kulturního kontextu, do něhož je jazyk zasazen. Rámec také definuje úrovně ovládnání jazyka, které umožňují měřit pokrok studentů v každém stadiu učení se jazyku a v průběhu celého života studenta.

Tři úrovně, šest stupňů

Společný evropský referenční rámec pro jazyky podrobně popisuje, jakým způsobem musí žáci ovládat daný jazyk, aby své znalosti mohli prakticky využívat. Jazykové dovednosti jsou hodnoceny pomocí tří základních úrovní, rozdělených vždy do dvou stupňů:

- 1) Začátečník (tj. uživatel základů jazyka / utilisateur élémentaire): stupně A1 (průlom / niveau découverte) a A2 (na cestě / niveau survie).
- 2) Středně pokročilý (tj. samostatný uživatel jazyka / utilisateur indépendant): stupně B1 (práh / niveau seuil) a B2 (rozhled / niveau avancé).
- 3) Pokročilý (tj. zkušený uživatel jazyka / utilisateur expérimenté): stupně C1 (účinná funkční způsobilost) a C2 (zvládnutí / maîtrise).

Při určení obsahu znalostí, které jsou potřebné pro dosažení jednotlivých stupňů brali tvůrci stupnice do úvahy řadu kritérií. Kromě lingvistických znalostí, tj. gramatiky, slovní zásoby, syntaktických znalostí apod., sem včlenili také požadavky z oblasti sociální, tj. vnímavost studenta ke společenským konvencím a zvyklostem, a všímali si také úrovně využití jazykových znalostí v každodenních situacích. Principy hodnocení jazykových znalostí podle referenčního rámce díky tomu berou ohled i na to, zda je student schopen dospět znalostí k žádoucímu řešení praktické situace, nejen zda zná gramatiku příslušného jazyka. Stupeň svých znalostí může žák zhodnotit sám podle evaluační tabulky.

Globální stupnice¹

Jednotlivé stupně jazykových znalostí dokument popisuje následujícím způsobem:

Stupeň A1: Rozumím známým každodenním výrazům a zcela základním frázím, jejichž cílem je vyhovět konkrétním potřebám, a umím tyto výrazy a fráze používat. Umím představit sebe a ostatní a klást jednoduché otázky týkající se informací osobního rázu, např. o místě, kde žiji, o lidech, které znám, a věcech, které vlastním, a na podobné otázky umím odpovídat. Dokáži se jednoduchým způsobem domluvit, mluvím-li partner pomalu a jasně a jsem ochoten mu/jí pomoci.

Stupeň A2: Rozumím větám a často používaným výrazům vztahujícím se k oblastem, které se mě bezprostředně týkají (např. základní informace o mě a mé rodině, o nakupování, místopisu a zaměstnání). Dokáži komunikovat prostřednictvím jednoduchých a běžných úloh, jež vyžadují jednoduchou a přímou výměnu informací o známých a běžných skutečnostech. Umím jednoduchým způsobem popsat svou vlastní rodinu, bezprostřední okolí a záležitosti týkající se mých nejnáléhavějších potřeb.

Stupeň B1: Rozumím hlavním myšlenkám srozumitelné spisovné vstupní informace týkající se běžných témat, se kterými se pravidelně setkávám v práci, ve škole, ve volném čase atd. Umím si poradit s většinou situací, jež mohou nastat při cestování v oblasti, kde se tímto jazykem mluví. Umím napsat jednoduchý souvislý text na témata, která dobře znám nebo která mě osobně zajímají. Dokáži popsat své zážitky a události, sny, naděje a cíle a umím stručně vysvětlit a odůvodnit své názory a plány.

Stupeň B2: Dokáži porozumět hlavním myšlenkám složitých textů týkajících se jak konkrétních, tak abstraktních témat včetně odborně zaměřených diskusí ve svém oboru. Dokáži se účastnit rozhovoru natolik plynule a spontánně, že mohu vést běžný rozhovor s rodilými mluvčími, aniž by to představovalo zvýšené úsilí pro kteréhokoliv účastníka interakce. Umím napsat srozumitelné podrobné texty na širokou škálu témat a vysvětlit své názorové stanovisko týkající se aktuálního problému s uvedením výhod a nevýhod různých možností.

Stupeň C1: Rozumím širokému rejstříku náročných a dlouhých textů a rozpoznám implicitní významy textů. Umím se plynule a pohotově vyjadřovat bez zjevného hledání výrazů. Umím jazyka užívat pružně a efektivně pro společenské, akademické a profesní účely. Umím vytvořit srozumitelné, dobře uspořádané, podrobné texty na složitá témata, čímž prokazují ovládnutí

¹ Podrobná evaluační tabulka v českém a francouzském jazyce v příloze.

kompozičních útvarů, spojovacích výrazů a prostředků koheze.

Stupeň C2: Snadno rozumím téměř všemu, co si vyslechnu nebo přečtu. Dokáži shrnout informace z různých mluvených a psaných zdrojů a přitom dokáži přednést polemiku a vysvětlení v logicky uspořádané podobě. Dokáži se spontánně, velmi plynule a přesně vyjadřovat a rozlišovat jemné významové odstíny dokonce i ve složitějších situacích.

Evropské jazykové portfolio

Základní informace

Evropské jazykové portfolio se stává oficiálním evropským dokladem o tom, jak ovládáme cizí jazyky. Podporuje dovednost komunikovat potřebnou pro život v moderní Evropě. Pomáhá nám zjišťovat, jaké úrovně jsme v jednotlivých jazycích dosáhli, a věnuje pozornost i dovednostem základním, díky nimž se dokážeme domluvit o podstatných věcech jednoduchým způsobem. Vede nás k tomu, abychom si shromažďovali dokumenty o své komunikativní kompetenci v různých jazycích, abychom se učili sami sebe hodnotit podle jednotných evropských měřítek vytvořených Radou Evropy ve Společném evropském referenčním rámci, abychom se nad svým učením hlouběji zamýšleli a vybírali si dílčí učební cíle.

Evropské jazykové portfolio může přispět k tomu, že se budeme učit lépe. Poslouží svým majitelům při přechodu na jinou školu, při hledání zaměstnání nebo při jednání se zahraničními institucemi, učitelé v něm najdou významného pomocníka ujasňujícího a sjednocujícího učební požadavky. V budoucnosti ho mohou vlastnit všichni Evropané.

Každé Evropské jazykové portfolio se skládá ze tří navzájem propojených částí: Jazykového pasu, Jazykového životopisu a osobní soubor dokumentů a prací. Na jednotlivých stupních škol a v období dospělosti se však používají odlišné verze.

Jazykový pas

Pas poskytuje přehled o zběhlosti držitele v jednotlivých jazycích k určitému datu. V přehledu jsou definovány způsobilosti vlastníka pasu podle šestistupňové škály v pěti disciplínách. Pas zaznamenává formální kvalifikace a popisuje jazykové kompetence a významné jazykové a interkulturní zkušenosti a zahrnuje informace o částečných a specifických kompetencích. Mohou se v něm uvádět výsledky sebehodnocení, hodnocení učiteli, vzdělávacími institucemi a zkušebními komisemi. Informace zapsané v pase specifikují na jakém základě, kdy a kým bylo hodnocení provedeno. Rada Evropy navrhuje zavést standardizované resumé jazykového pasu pro Evropské jazykové portfolio (EJP) pro dospělé tak, aby se usnadnilo uznávání EJP v rámci celé Evropy a tím i mobilita občanů. Součástí jazykového pasu je tabulka, s jejíž pomocí si může každý sám ohodnotit své jazykové kompetence podle společných kritérií přijatých v celé Evropě. V tabulce jsou jazykové kompetence rozděleny do pěti skupin: porozumění (poslech, čtení), mluvení (konverzace, souvislý projev) a psaní, a posuzují se podle šestistupňové škály ([A1](#), [A2](#), [B1](#), [B2](#), [C1](#), [C2](#)). Tabulka je poněkud podrobnější než *Společný evropský referenční rámec* proto, aby se s ní žákům lépe pracovalo.

Jazykový životopis

Životopis pomáhá žákům k tomu, aby se sami zapojili do plánování učebního procesu, uvažovali o něm a hodnotili své dosažené výsledky. Povzbuzuje žáky k tomu, aby uváděli, co dovedou v jednotlivých jazycích a zaznamenávali informace o lingvistických a kulturních zkušenostech získaných mimo formální vzdělávací systém. Je uspořádán tak, aby podporoval vícejazyčnost, to znamená rozvíjení kompetencí v několika jazycích.

Sbírka prací

Ve sbírce prací mají žáci možnost předkládat vybrané materiály, které jsou dokladem dosažených výsledků nebo získaných zkušeností uvedených v jazykové bibliografii nebo v pase.